

Glasnik Instituta

5/2016.

Uvodna riječ

Nastupivši na dužnost 1. siječnja 2017. godine, kao novoizabrana ravnateljica sa zadovoljstvom mogu konstatirati da je Institut u protekloj godini postigao rezultate sukladno svojoj misiji, viziji, strateškim ciljevima te godišnjem planu znanstvenoistraživačke djelatnosti. Uobičajeno je da u *Glasniku Instituta* izvijestimo o rezultatima našeg znanstvenoistraživačkog rada u protekloj godini.

Strukturno smo se reorganizirali u 4 centra: uz postojeći Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja (CIRO), osnovali smo Centar za istraživanje društvenih nejednakosti i održivosti (CIDNO), Centar za istraživanje znanosti i prostora (CIZIP) te Centar za omladinska i rodna istraživanja (CORI) koji čine fleksibilnu mrežu znanstvenika koji se sadržajno i interdisciplinarno povezuju radeći i na različitim zajedničkim projektima.

U 2016. godini provodili smo ukupno 27 međunarodnih i domaćih projekata koje su financirali Hrvatska zaklada za znanost, MZO iz sredstava Programskog ugovora te bilateralnih ugovora, Obzor 2020, Europski socijalni fond, Europska komisija, te različita tijela državne ili lokalne uprave. Projekte smo kao nositelji ili partneri realizirali i uz pomoć vanjskih suradnika, a u suradnji s obrazovnim institucijama te organizacijama civilnoga društva iz Hrvatske i inozemstva. Završili smo 9 projekata, a nastavili rad na njih 18, uz 3 nova čija je realizacija upravo započela.

Osim publiciranja u časopisima i knjigama indeksiranim u bazama Web of Science i/ili Scopus, i drugim međunarodno relevantnim bazama ili recenziranim knjigama, u našoj biblioteci *Znanost i društvo* te *Posebna izdanja*

objavili smo 4 znanstvene knjige: „*Tranzicijska preobrazba glavnih gradova, Zagreba i Podgorice, kao sustava naselja*“; „*Religija i zdravlje: vjerska zajednica kao socijalni resurs*“; „*Filozofija i stvaralaštvo: teorijski portreti hrvatskih filozofa*“ i „*Od podanika do građana: Razvoj građanske kompetencije mladih*“.

Objavljena su tri redovita broja časopisa *Sociologija i prostor* koji su dostupni na mrežnim stranicama Instituta <http://www.idi.hr/izdavastvo/casopis-sociologija-i-prostor/> i na Hrčku <http://hrcak.srce.hr/sociologija-i-prostor>.

Znanstvenici su prezentirali 45 radova na 25 znanstvenih skupova u zemlji i inozemstvu (Irskoj, Kanadi, Mađarskoj, Malti, Poljskoj, Sloveniji, Srbiji, Švedskoj i Velikoj Britaniji). Organizirali smo 3. Dane obrazovnih znanosti pod nazivom *Obrazovne promjene: izazovi i očekivanja*, završnu konferenciju ESF projekta „*Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih*“, te smo uz European Sociological Association i Hrvatsko sociološko društvo bili suorganizatori 12. konferencije *The International Study of Religion in Eastern and Central Europe Association (ISORECEA) "Religion and Non-Religion in Contemporary Societies: Theoretical, Empirical and Methodological Challenges for Research in Central and Eastern Europe and Beyond"* održane na Sveučilištu u Zadru.

U sklopu rada na aktualnim projektima znanstvenici su se usavršavali u inozemstvu kroz studijske boravke (Velika Britanija, Njemačka, Austrija), SIENA zimsku školu (Zürich) te metodološku radionicu (Velika Britanija), a u sklopu projekta Europskog socijalnog fonda „*Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih*“ na studijskom boravku u Institutu je

dr. sc. Marek Mikuš iz Max Planck Instituta za socijalnu antropologiju (Halle, Njemačka).

Znanstvenici Instituta nastavili su sudjelovati u visokoškolskoj nastavi na Sveučilištima u Zagrebu, Splitu i Rijeci, Hrvatskom katoličkom Sveučilištu te Sveučilištu u Ljubljani.

Prijavlivanje kompetitivnih međunarodnih i nacionalnih znanstvenih projekata te znanstvena produkcija u prestižnim međunarodnim i domaćim znanstvenim časopisima i publikacijama naša je trajna usmjerenost, pa u 2017. godini očekujemo rezultate već poslanih prijava na više natječaja u sklopu Obzora 2020, Erasmus+, ESF, uz kontinuirano prijavljivanje i na druge međunarodne i domaće natječaje i pozive.

Uvjereni sam da ćemo i u 2017. godini biti uspješni u našem znanstvenoistraživačkom radu, unaprijediti znanstvenu produkciju, te proširiti i razviti znanstvenu, stručnu i nastavnu suradnju s institutima i sveučilištima u Hrvatskoj i inozemstvu, te nastaviti uspješnu suradnju s različitim organizacijama civilnog društva kao i tijelima državne i lokalne uprave.

Dr. sc. Dinka Marinović Jerolimov, ravnateljica

Projekti u 2016.

Znanstveno-istraživački projekti MZO-a

Tijekom 2016. godine na IDIZ-u se provodilo devet projekata financiranih sredstvima Ministarstva znanosti i obrazovanja (MZO) temeljem Programskog ugovora o namjenskom višegodišnjem institucijskom financiranju znanstvene djelatnosti. Sredstvima iz Programskog ugovora financirani su projekti:

- **Dimenzije održivog razvoja otoka Brača: primjer mjesta Bola** – voditeljica dr. sc. Jelena Zlatar Gamberožić
- **Društveni akteri znanstvenog i tehnološkog razvoja** – voditeljica: dr. sc. Adrijana Šuljok
- **Građanska kompetencija, predrasude i diskriminacija kod učenika-ca srednjih škola** – voditeljica dr. sc. Branislava Baranović

- **Identitet i tijelo u reklamnim porukama** – voditeljica: dr. sc. Mirjana Adamović
- **Kompetencija „učiti kako učiti“ – teorijska i istraživačka sinteza** – voditeljica dr. sc. Iris Marušić
- **Kvaliteta života znanstvene populacije u Hrvatskoj** – voditeljica: dr. sc. Anđelina Svirčić Gotovac
- **Odabir studija, obrazovna postignuća i obiteljsko porijeklo: horizontalne razlike u sustavu visokog obrazovanja** – voditelji: dr. sc. Saša Pužić i dr. sc. Iva Košutić
- **Potrebe, problemi i potencijali mladih u Hrvatskoj** – suvoditeljice prof. dr. sc. Vlasta Ilišin i prof. dr. sc. Vedrana Spajić Vrkaš
- **Urbana revitalizacija gradskog centra na primjeru Ljubljane** – voditeljica dr. sc. Anđelina Svirčić Gotovac

Više informacija o Programskim projektima Instituta nalazi se na našim mrežnim stranicama: <http://www.idi.hr/projekti/>.

Znanstveno-istraživački projekti HRZZ-a

U 2016. godini završili smo projekt „**Socijalni identiteti, pristup visokom obrazovanju i odabir studija**“ voditeljice prof. dr. sc. Branislave Baranović, a nastavili smo s provedbom tri projekta financirana sredstvima Hrvatske zaklade za znanost (HRZZ): „**Modernizacijski stres, mladi i migracije**“ voditeljice dr. sc. Irene Martinović Klarić, „**Znanstvena aktivnost, suradnja i orijentacija istraživanja u društvenim znanostima u Hrvatskoj i ostalim postsocijalističkim europskim zemljama (RACOSS)**“ voditeljice prof. dr. sc. Maje Jokić i „**Obrazovne aspiracije učenika u prijelaznim razdobljima hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja: priroda, odrednice i promjene**“ voditelja dr. sc. Borisa Jokića. O Zakladinim ste projektima detaljnije mogli čitati u prethodnim brojevima *Glasnika Instituta*.

Međunarodni projekti

Projekti sufinancirani iz ESI fondova

Projekt „Nove paradigme u istraživanju održivosti – zelene ekonomije i dobrobit mladih“

U 2016. godini završila je provedba projekta **„Nove paradigme u istraživanju održivosti – zelene ekonomije i dobrobit mladih“** sufinanciranog putem Europskog socijalnog fonda. Povodom završetka projekta organizirali smo završnu konferenciju pod nazivom **„Greening the Economy: a Colouring or a Reseeding“** o kojoj možete čitati u rubrici *Događanja u (su)organizaciji IDIZ-a*.

Projekt „Prirodne znanosti su in“

Projekt **„Prirodne znanosti su in“** proveden je u suradnji Centra za istraživanje i razvoj obrazovanja Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu s Gimnazijom Matije Antuna Reljkovića iz Vinkovaca te Odjelom za biologiju i Odjelom za fiziku Sveučilišta **J. J. Strossmayer** u Osijeku. Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda, a trajao je od listopada 2015. do listopada 2016. godine. Svrha projekta bila je stvaranje poticajnog odgojno-obrazovnog okruženja u Gimnaziji Matije Antuna Reljkovića Vinkovci podizanjem kompetencija nastavnika prirodoslovnih predmeta te promocija prirodnih znanosti izradom dva nova kurikuluma fakultativne nastave biologije i fizike. U sklopu projekta su dr. sc. Iris Marušić i dr. sc. Ivana Jugović osmislile i održale dvije dvodnevne radionice za nastavnike. Prva od njih, pod nazivom **„Planiranje i razvoj kurikuluma fakultativne nastave“** provedena je u veljači 2016. godine, a druga radionica s temom učenja i motivacije provedena je u listopadu 2016. godine. Osim toga, dr. sc. Iris Marušić i dr. sc. Ivana Jugović provele su istraživanje s učenicima vinkovačke gimnazije o njihovoj motivaciji za fiziku i biologiju i potrebama koje imaju od fakultativne nastave tih predmeta. Rezultati istraživanja predstavljeni su na interdisciplinarnoj znanstvenoj konferenciji **3. Dani obrazovnih znanosti** u listopadu 2016. godine u Zagrebu u koautorstvu s nastavnicima vinkovačke gimnazije Jasenkom Krznarić-Barić i Ivanom Švaganovićem.

IPA projekti

Projekt „Divided Past – Joint Future“

IPA projekt **„Divided Past – Joint Future“** provodi se na Institutu od 1. siječnja 2016. godine, a trajat će do 1. siječnja 2020. godine. Projekt je financiran od strane Europske komisije iz programa **Cluster: Civil Society Facility and Media Programme 2004-2015**.

Svrha projekta je izgradnja infrastrukture za efektivan proces pomirenja na području Zapadnog Balkana i Turske. Ovakav pothvat zahtijeva koordiniran pristup djelovanja prema vladama zemalja Zapadnog Balkana, privatnom sektoru te građanima. Struktura projekta temelji se na istraživačkoj, diseminacijskoj i zagovaračkoj (**policy**) komponenti. Cilj projekta je osigurati prepoznavanje organizacija civilnog društva kao važnog društvenog faktora sa snažnim kapacitetima za implementaciju izgradnje mira i pomirenja u funkciji jačanja stabilnosti i sigurnosti u procesu EU integracije pojedinih država Zapadnog Balkana. Institut je u okviru projekta zadužen za izradu i koordinaciju istraživanja percepcije različitih aktera u procesu izgradnje mira i pomirenja na Zapadnom Balkanu te uloži civilnog društva u tim procesima. Istraživačke aktivnosti provode se u sedam zemalja Balkana: Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo, Makedonija, Srbija i Turska. Istraživačke aktivnosti podrazumijevaju izradu teorijskog i metodološkog okvira istraživanja, trening za nacionalne istraživače, koordinaciju lokalnih partnera koji će provoditi istraživanje, analizu kvalitativnih podataka proizašlih iz istraživanja te izradu istraživačkih izvještaja.

Nositelj projekta je Omladinski komunikacijski centar iz Banja Luke, a IDIZ je partner na projektu. Voditeljica IDIZ-ovog projektnog tima je dr. sc. Anja Gvozdanović, a članovi projektnog tima su dr. sc. Mirjana Adamović i mr. sc. Marko Kovačić.

Obzor 2020

Projekt „Investigating the impact of the innovation union (I3U)“

Osnovni cilj *Inovacijske unije* jest ojačati inovacijski potencijal Europe. Kako bi se stimulirale inovacije definirano je 13 općih i 34 specifične aktivnosti povezane s ciljevima. Cilj projekta „**Investigating the Impact of the Innovation Union (I3U)**“, financiranog iz EU programa *Obzor 2020*, je formulirati sustav procjene za svaku od tih aktivnosti. Počinje se od evaluacije postignutog napretka za pojedinu aktivnost, pri čemu se težište napora stavlja na njihove efekte na inovacijski sustav kao cjelinu te na efekte inovacija na cjelokupno gospodarstvo. Osnovna je ideja reproducirati slijed efekata svake pojedine aktivnosti iz *Inovacijske unije*, od njezine implementacije do konačnog utjecaja na konkurentnost, ekonomski rast i/ili zaposlenost. U studenom 2015. godine Ekonomski institut, Zagreb, jedan od partnera na projektu, sklopio je podugovor s Institutom za društvena istraživanja u Zagrebu (IDIZ) o realizaciji dijela projekta koji se odnosi na „*Open Access to Research Results and Research Information Services*“ (dio 5. radnog paketa „*Promoting Openness and Capitalizing on Europe's Creative Potential*“). Prof. dr. sc. Marija Maja Jokić, znanstvena savjetnica iz IDIZ-ova Centra za istraživanje znanosti i prostora (CIZIP), sudjeluje u realizaciji navedenog dijela projekta koji se odnosi na razvijanje otvorenog pristupa istraživačkim rezultatima (*open access*) i kreiranje baza podataka o *open access* časopisima i repozitorijima. Nositelj projekta je Universiteit Maastricht (UNU-MERIT), Nizozemska.

International Social Survey Programme – ISSP

International Social Survey Programme – ISSP je najstariji kontinuirani međunarodni projekt iz područja društvenih znanosti u kojem sudjeluju 53 zemlje svijeta (www.issp.org), a ustanovljen je 1984. godine. Hrvatska je preko IDIZ-a primljena u projekt 2005. godine i od tada je provela 10 različitih istraživačkih modula na nacionalnom reprezentativnom uzorku odraslog stanovništva Hrvatske na različite teme: uloga vlasti, slobodno vrijeme, sport, zdravlje, društvene nejedna-

kosti, religija, okoliš, obitelj i promjena rodnih uloga, građanstvo. Osnovni cilj **ISSP projekta** je osigurati međunarodni komparativni kontekst istraživanja, a ponavljanjem tematskih blokova u određenim vremenskim razmacima steći uvid u promjene. Istraživački tim čine: voditeljica Dinka Marinović Jerolimov, Ankica Marinović, Branko Ančić, Adrijana Šuljok i Marija Brajdić Vuković (s Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu). Tijekom 2016. godine provedeno je terensko anketno istraživanje za Modul *Radne orijentacije (Work Orientations)* te su obavljene pripreme za Modul *Uloga vlasti (Role of Government)*. Voditeljica projekta dr. sc. Dinka Marinović Jerolimov sudjelovala je kao predstavnica ISSP-a na sastanku mreže vodećih međunarodnih projekata *Synergies for Europe's Research Infrastructures in the Social Sciences (SERISS)* u Londonu i na *mid-term* sastanku Upravnog odbora projekta u Zürichu. Također, dr. sc. Dinka Marinović Jerolimov i suradnik dr. sc. Branko Ančić sudjelovali su na godišnjem sastanku projekta i Upravnog odbora u Kaunasu, Litva, gdje je raspravljano Modul *Društvene mreže (Social Networks)* koji će se po prvi puta provoditi u 2017. godini. Na sastanku su započele i pripreme za Modul *Religija (Religion)* koji će biti proveden 2018. godine. Baza podataka svih istraživanja dostupna je preko web stranice: <http://www.gesis.org/en/issp/home/>.

Bilateralni projekt „Tranzicijska preobrazba glavnih gradova, Zagreba i Podgorice, kao sustava naselja“

Institut za društvena istraživanja u Zagrebu i Filozofski fakultet u Nikšiću završili su 2016. godine projekt „**Tranzicijska preobrazba glavnih gradova, Zagreba i Podgorice, kao sustava naselja**“ koji je nastao na temelju bilateralne suradnje između znanstvenih institucija iz Hrvatske i Crne Gore (2015.-2016.) koju podupire Ministarstvo znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i Ministarstvo nauka Crne Gore. Navedenim su istraživanjem prikupljeni podatci o društvenim promjenama u dvama glavnim gradovima, Zagrebu i Podgorici, prvenstveno o promjenama i fenomenima tijekom zadnja dva desetljeća koje su se događale u urbanim i ruralnim prostorima, a vidljive su ponajviše u načinu i kvaliteti života ljudi u njima. Voditeljica istraživačkog tima IDIZ-a je dr. sc. Anđelina Svirčić Gotovac, a suradnici na projektu

su dr. sc. Jelena Zlatar Gamberožić i mr. sc. Branimir Krištofić. Voditelj istraživačkog tima za Crnu Goru je prof. dr. sc. Slobodan Vukićević s Filozofskog fakulteta u Nikšiću. Tijekom 2016. godine temeljem analize prikupljenih podataka kvalitativnog i kvantitativnog tipa objavljena je u izdanju IDIZ-a zajednička znanstvena publikacija istoimenog projektnog naziva o istraživanim gradovima. Promocija zbornika održana je 19. prosinca 2016. godine u Zagrebu, o čemu možete čitati u rubrici *Promocije knjiga*.

Ostali projekti

IDIZ je tijekom 2016. godine sudjelovao kao nositelj ili partner na osam projekata u kojima smo surađivali s tijelima državne ili lokalne uprave, obrazovnim ustanovama te organizacijama civilnog društva iz zemlje ili inozemstva. Pregled navedenih projekata nalazi se u Tablici 1.

Tablica 1. Projekti IDIZ-a u suradnji s tijelima državne ili lokalne uprave, obrazovnim ustanovama i OCD-ima iz zemlje ili inozemstva

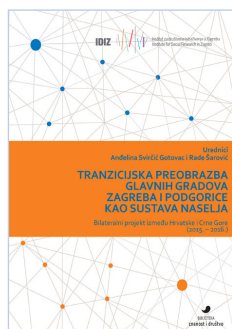
Naziv projekta	Nositelj	Partner/i	Financijer/i
Evaluacija akcije gradovi/općine – prijatelji djece iz perspektive djece	IDIZ - Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja (CIRO)	-	Gradovi/općine uključeni u vrednovanje: Bedekovčina, Bjelovar, Crikvenica, Čabar, Fužine, Kanfanar, Lokve, Ozalj, Samobor, Sv. Križ Začretje i Zlatar Bistrica
Evaluacija programa Erasmus+ sredinom provedbenog razdoblja	IDIZ - Centar za istraživanje društvenih nejednakosti i održivosti (CIDNO)	-	Agencija za mobilnost i programe Europske unije
GOOD Initiative: Towards Civic Education in Croatian Schools	GOOD inicijativa	IDIZ - Centar za omladinska i rodna istraživanja (CORI); Centar za mirovne studije; Forum za slobodu odgoja; GONG; Hrvatsko debatno društvo	Open Society Foundations
Neka se glas mladih čuje	Udruga UMKI	IDIZ - Centar za omladinska i rodna istraživanja (CORI); Mreža mladih Hrvatske; Udruga alfa Albona	Agencija za mobilnost i programe Europske Unije
„O učenju 2015./2016.“ -istraživanje razvijenosti kompetencije <i>učiti kako učiti</i> kod učenika četvrtih i osmih razreda osnovnih škola u Krapinsko-zagorskoj, Međimurskoj, Varaždinskoj i Zagrebačkoj županiji	IDIZ – Centar za istraživanje i razvoj obrazovanja (CIRO)	Županijsko stručno vijeće pedagoga osnovnih škola Krapinsko-zagorske, Međimurske, Varaždinske i Zagrebačke županije	Krapinsko-zagorska, Međimurska, Varaždinska i Zagrebačka županija
Participativno upravljanje prirodnim resursima	IDIZ – Centar za istraživanje društvenih nejednakosti i održivosti (CIDNO)	-	Društvo za oblikovanje održivog razvoja (DOOR)
Time for GOOD education?	GOOD inicijativa	IDIZ - Centar za omladinska i rodna istraživanja (CORI); Centar za mirovne studije; Forum za slobodu odgoja; GONG; Hrvatsko debatno društvo; RODA – Roditelji u akciji; Udruga roditelja „Korak po korak“; Mreža mladih Hrvatske (MMH)	Open Society Initiative for Europe
Urbana primjena CLLD metodologije kao sredstvo za društveno uključivanje mladih	LEADER mreža Hrvatske	IDIZ – Centar za omladinska i rodna istraživanja (CORI)	Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku

Izdavaštvo

U 2016. godini ukupna znanstvena produkcija Instituta za društvena istraživanja obuhvaća 4 znanstvene knjige (2 autorske i 2 uredničke) te 32 znanstvena rada. Od toga je njih 15 publicirano u časopisima indeksiranim u bazi Web of Science i/ili Scopus, a 17 u časopisima indeksiranim u drugim međunarodno relevantnim bazama ili u recenziranim knjigama.

IDIZ je izdavač biblioteke „Znanost i društvo“, biblioteke „Posebna izdanja“ te znanstvenog časopisa „Sociologija i prostor“.

U 2016. godini unutar biblioteke „Znanost i društvo“ objavljene su publikacije:

Tranzicijska preobrazba glavnih gradova, Zagreba i Podgorice, kao sustava naselja / urednici Anđelina Svirčić Gotovac i Rade Šarović. – Zagreb: Institut za društvena istraživanja, 2016. – 249 str. – (Biblioteka Znanost i društvo)

„Rukopis je dobro teorijski i empirijski utemeljen. Već u samom uvodu koji govori o projektu donosi se relevantan pregled literature iz kojeg izvire šire razumijevanje transformativnih procesa u koje se centrira cilj istraživanja a time i čitav obzor projekta. [...] Iz pojedinih dijelova rukopisa kontekstualno i eksplicitno izvire spoznaja o tome da urbanističko planiranje u tranziciji (i/ili postmoderni i/ili „vulgarnoj“ postmoderni) biva zamijenjeno praksom urbanističkog upravljanja u kojoj se urbanisti više ne pojavljuju kao planeri nego kao koordinatori različitih interesa u istom prostoru. Nerijetko takva koordinacija završava „pogodovanjem“ privatnim, a ne javnim interesima.“ (dr. sc. Saša Poljanec Borić, Institut društvenih znanosti Ivo Pilar, Zagreb)

Puni tekst: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/znanost-i-drustvo/>

Ančić, Branko. Religija i zdravlje: vjerska zajednica kao socijalni resurs. – Zagreb: Institut za društvena istraživanja, 2016. – 181 str. – (Biblioteka Znanost i društvo)

„Knjiga je pionirsko djelo o odnosu religije i zdravlja. [...] osobita (je) po tome što zapravo utemeljuje sociološki pristup istraživanju religije i zdravlja, a istodobno ostavlja dovoljno prostora i poticaja multidisciplinarnom pristupu. Upravo je kombinacija upitnika na općoj populaciji te na izabranom uzorku, uz dodatne kvalitativne uvide (npr. razgovori s voditeljima vjerskih zajednica), omogućila kvalitativne iskorake u rezultatima istraživanja, ali i poticanju daljnjih studija na drugim zajednicama intenzivnijeg religijskog i/ili spiritualnog života.“ (prof. dr. sc. Siniša Zrinščak, Pravni fakultet u Zagrebu)

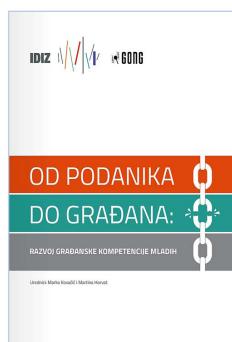
Puni tekst: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/znanost-i-drustvo/>

Unutar „Posebnih izdanja“ objavljene su:

Labus, Mladen. Filozofija i stvaralaštvo: teorijski portreti hrvatskih filozofa. – Zagreb: Plejada: Institut za društvena istraživanja, 2016. – 168 str. – (Biblioteka Plejade)

„Knjiga se bavi autorima relevantnima za noviju hrvatsku filozofiju, kulturu pa i povijest, a neki od njih nepravedno su zanemareni u dosadašnjim istraživanjima. Mladen Labus zahvaća u filozofsku baštinu izvornim problematsko-interpretacijskim postupcima. Njegov rad je inovativan i relevantan: temelji se kako na izvornim idejama u izgradnji filozofije stvaralaštva i analizi filozofskog pojma stvaralaštva tako i na istraživanju relevantnih hrvatskih filozofa.“ (dr. sc. Nadežda Čačinović, Filozofski fakultet u Zagrebu)

Od podanika do građana: razvoj građanske kompetencije mladih / urednici Marko Kovačić i Martina Horvat. – Zagreb: Institut za društvena istraživanja: GONG, 2016. – 266 str.

„Ovaj zbornik daje utemeljenu empirijsku bazu dokaza o neospornoj potrebi za GOO i neophodnosti

njegove implementacije kao integralnog dela obrazovnog kurikulumu: mladi pokazuju nizak nivo političkih kompetencija – pismenosti, znanja, kao i participacije, sa jedne strane, a visok stepen autoritarnosti i netolerancije, sa druge strane. [...] Uvodeći analize bitno različitih implementacija GOO u par zemalja iz regiona – Slovenije, Srbije i Bosne i Hercegovine, zbornik daje osnovu za komparaciju i nadograđivanje obrazovnih praksi na iskustvima drugih.” (prof. dr. sc. Smiljka Tomanović, Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu)

Puni tekst: <http://www.idi.hr/izdavastvo/knjige-i-studije/posebna-izdanja/>

Časopis Sociologija i prostor

U tri redovita godišnja broja časopisa „Sociologija i prostor“ za 2016. godinu objavljeno je ukupno 5 izvornih znanstvenih radova, 5 prethodnih priopćenja, 3 pregledna rada, 1 stručni rad, 7 prikaza (knjiga i publikacija) te 1 nekrolog. Časopis je dostupan na mrežnim stranicama Instituta <http://www.idi.hr/izdavastvo/casopis-sociologija-i-prostor/> i na Hrčku <http://hrcak.srce.hr/sociologija-i-prostor>.

Događanja u (su)organizaciji IDIZ-a

Završna konferencija ESF projekta Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih

Završna konferencija projekta **„Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih“** sufinanciranog sredstvima iz Evropskog socijalnog fonda održana je 23. i 24. rujna 2016. godine u Zagrebu pod naslovom **„Greening the Economy: a Colouring or a Reseeding“**. Konferencija je okupila pedesetak

sudionika koji su mogli čuti izlaganja o projektnim rezultatima i raspravljati o problematici održivosti i zelenim ekonomijama u lokalnom, nacionalnom i međunarodnom kontekstu. Na konferenciji su, osim domaćih, izlagali i inozemni stručnjaci koji su nastojali odgovoriti na pitanja o (ne)mogućnostima suvremenog ekonomskog sustava za stvaranje dobrobiti većine stanovništva, o granicama ekološkog sustava, o zelenoj ekonomiji i njezinom značenju u svakodnevnom životu, kao i načinima, mogućnostima i preprekama za mijenjanje vrijednosti i ponašanja pojedinaca kako bi se doprinijelo stabilnosti globalnog ekološkog sustava. Ovom je konferencijom zaokružena realizacija ESF projekta o zelenim ekonomijama na kojem su tijekom 2015. i 2016. godine surađivali dr. sc. Branko Ančić (voditelj), dr. sc. Lana Peternel, dr. sc. Nikola Petrović, Katarina Grbavac i dr. sc. Jelena Puđak (Institut društvenih znanosti „Ivo Pilar“). Knjiga sažetaka s konferencije dostupna je na poveznici:

http://www.idi.hr/wp-content/uploads/2016/09/GTE_Knjiga_sazetaka.pdf.

Osim Knjige sažetaka, sudionicima konferencije podijeljen je i priručnik **Odrast** koji sadrži radionice namijenjene radu s mladima, a teme se odnose na podučavanje i razumijevanje pojma održivosti. Također, na **YouTube** kanalu IDIZ-a dostupan je i video o zelenim ekonomijama koji je nastao u okviru projekta. Video možete pogledati na sljedećoj poveznici: <https://www.youtube.com/watch?v=vz1yHQ7cy08&t=48s>

Projektni tim ESF projekta *„Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih“*

Završna konferencija ESF projekta *“Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih”*

3. Dani obrazovnih znanosti

Znanstvena konferencija **3. Dani obrazovnih znanosti** održana je 20. i 21. listopada 2016. godine. Konferencija je omogućila suradnju i umrežavanje te razmjenu spoznaja i rezultata istraživanja više od 200 istraživača i drugih zainteresiranih sudionika iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Slovenije i Velike Britanije. Tema ovogodišnje konferencije bila je *„Obrazovne promjene: izazovi i očekivanja“*, a obuhvatila je niz izlaganja o različitim obrazovnim temama kao što su učenička motivacija, obrazovna postignuća i odabiri, visoko obrazovanje, kreativnost u obrazovanju, metode poučavanja, prirodnoznanstveno obrazovanje i inkluzivno obrazovanje. U sklopu programa konferencije održana su plenarna izlaganja dvaju uvažanih stručnjaka iz područja obrazovnih istraživanja, prof. dr. Slavka Gabera sa Pedagoškog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani koji je govorio o održivosti obrazovnih promjena na primjeru reformiranja školstva u Sloveniji te prof. dr. Izabele Sorić s Odjela za psihologiju Sveučilišta u Zadru koja je dala pregled najnovijih istraživanja i teorija emocija u obrazovanju, s naglaskom na smjernice za daljnja istraživanja *“emocionalne strane obrazovanja”*. Na konferenciji je bilo riječi i o praksama i izazovima manjinskog obrazovanja u višetničkim zajednicama u Hrvatskoj unutar istoimenog okruglog stola, dok se na drugom okruglom stolu raspravljalo o cjelovitoj kurikularnoj reformi te izazovima i očekivanjima koja iz

nje proizlaze, kako za istraživače obrazovanja, tako i za praktičare struke – učitelje i nastavnike, ali i učenike. Program konferencije obuhvatio je dva simpozija: jedan o odgoju i obrazovanju za demokratsko građanstvo i drugi koji je bio namijenjen promociji mentalnog zdravlja i prevenciji problema u ponašanju u školskom okruženju. Na konferenciji je predstavljena Škola stvaralaštva “Novigradsko proljeće”, dok je dugogodišnji partner Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu – Mreža centara za obrazovne politike (Network of Education Policy Centers – NEPC) u sklopu konferencije obilježio svoju 10. obljetnicu. Knjiga sažetaka dostupna je na poveznici: <http://www.idi.hr/doz2016/program.html>.

Znanstvena konferencija *3. Dani obrazovnih znanosti*

Dan otvorenih vrata 2016

Dana 12. prosinca 2016. godine održan je treći po redu Dan otvorenih vrata IDIZ-a. Prisutne je uvodnom riječju pozdravila dr. sc. Mirjana Adamović, glavna i odgovorna urednica institutske Biblioteke „*Znanost i društvo*“ i „*Posebnih izdanja*“, nakon čega je okupljenima ukratko predstavila IDIZ-ova izdanja u protekloj godini. Uslijedio je strukturirani dijalog „*Svi za mlade, sve za mlade!*“ u kojem su sudjelovali mr. sc. Marko Kovačić iz IDIZ-ovog Centra za omladinska i rodna istraživanja, Morana Makovec, voditeljica Službe za mlade pri Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Tamara Puhovski, predsjednica ProPuh Policy Solutions-a, Katarina Brajdić iz Odjela za mobilnost u području mladih Agencije za mobilnost i programe EU i Kristijan Orešković, student politologije na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu. Prisutni su imali prilike čuti raspravu na temu mladih u Hrvatskoj, njihovog položaja u suvremenom hrvatskom društvu kao i preporuke za unaprjeđenje njihovog statusa. U nastavku programa je dr. sc. Saša Puzić iz IDIZ-ovog Centra za istraživanje i razvoj obrazovanja predstavio nalaze istraživanja o stavovima i predrasudama prema imigrantima kod učenika i učenica srednjih škola Grada Zagreba i Zagrebačke županije provedenog 2016. godine u suradnji s Jelenom Matić i prof. dr. Branišlavom Baranović, obje iz IDIZ-ovog Centra za istraživanje i razvoj obrazovanja te dr. sc. Ajanom Löw s Odsjeka za psihologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Zatim su Nikola Baketa iz IDIZ-ovog Centra za omladinska i rodna istraživanja te dr. sc. Anja Gvozdanović i dr. sc. Iva Košutić govorili o povezanosti obrazovanja i političkih stavova hrvatskih učenika temeljem podataka istraživanja provedenog tijekom 2015. godine na nacionalno reprezentativnom uzorku učenika završnih razreda srednjih škola. Dr. sc. Ana Maskalan iz IDIZ-ova Centra za omladinska i rodna istraživanja održala je izlaganje „*500 godina utopije: što smo do sada trebali naučiti?*“ u kojem se osvrnula na povijesni razvoj ove filozofske ideje, njezin status u suvremenom društvu te mogućnosti njezina razvoja u budućnosti. Dan otvorenih vrata završio je projekcijom filma „*Zelene ekonomije*“ nastalom temeljem IDIZ-ova nedavno završenog projekta „*Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih*“ financiranog sredstvima iz Europskog socijalnog fonda na kojem su surađivali dr. sc. Branko Ančić (voditelj), dr.

sc. Lana Peternel, dr. sc. Jelena Puđak (Institut „Ivo Pilar“), dr. sc. Nikola Petrović i Katarina Grbavac.

Promocije knjiga

Predstavljanje zbornika „Od podanika do građana: Razvoj građanske kompetencije mladih“

Predstavljanje knjige *“Od podanika do građana: razvoj građanske kompetencije mladih”*, urednika Marka Kovačića i Martine Horvat održano je u utorak, 8. studenoga 2016. godine u Knjižnici i čitaonici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu. Zbornik doprinosi cjelovitom prikazu razvijenosti građanske kompetencije mladih u Hrvatskoj, ali osigurava i pregled situacije u susjednim zemljama. O knjizi su govorili urednici izdanja Martina Horvat i Marko Kovačić te prof. dr. sc. Vedrana Spajić-Vrkaš s Filozofskog fakulteta u Zagrebu i Eli Pijaca Plavšić iz Foruma za slobodu odgoja. Drugo predstavljanje zbornika održano je 5. prosinca 2016. godine u prostoru Gradske vijećnice Grada Rijeke. Na promociji su sudjelovali: Marko Kovačić, Nikola Baketa, prof. dr. sc. Vlasta Ilišin, izv. prof. dr. sc. Berतो Šalaj, Lana Golob, mag. pol. i mr. sc. Orijana Marušić Štimac.

Promocija zbornika radova „Tranzicijska preobrazba glavnih gradova, Zagreba i Podgorice, kao sustava naselja“

U Zagrebu je 19. prosinca 2016. godine predstavljen zbornik radova *„Tranzicijska preobrazba glavnih gradova, Zagreba i Podgorice, kao sustava naselja“* koji je nastao kao rezultat suradnje na bilateralnom projektu između Hrvatske i Crne Gore (2015. – 2016.). Knjiga je publicirana u izdanju biblioteke „*Znanost i društvo*“ pri Institutu za društvena istraživanja u Zagrebu. O knjizi su govorili dr. sc. Mirjana Adamović, glavna i odgovorna urednica biblioteke „*Znanost i društvo*“, recenzenti dr. sc. Saša Poljanec Borić, Institut „Ivo Pilar“ i prof. dr. sc. Sreten Vujović, Filozofski fakultet Sveučilišta u Beogradu (u miru) te kourednica zbornika i voditeljica bilateralnog projekta za Hrvatsku dr. sc. Anđelina Svirčić Gotovac iz IDIZ-ovog Centra za istraživanje znanosti i prostora.

Međunarodna suradnja, mobilnost i studijski posjeti

12. međunarodna konferencija ISORECEA-e i ESA-e u Zadru

Uz suradnju Odjela za sociologiju Sveučilišta u Zadru, Hrvatskog sociološkog društva i Instituta za društvena istraživanja u Zagrebu, u Zadru je od 21. do 24. travnja 2016. godine održana 12. konferencija **The International Study of Religion in Eastern and Central Europe Association (ISORECEA) "Religion and Non-Religion in Contemporary Societies: Theoretical, Empirical and Methodological Challenges for Research in Central and Eastern Europe and Beyond"**. Suorganizator konferencije je European Sociological Association. Konferencija je posebno fokusirala temu religije i ne-religije u suvremenim društvima. Naime, teme nereligioznosti sve više dobivaju na značenju u društvenim znanostima, jer se pokazuje da je dinamika religioznost-nereligioznost ključna za razumijevanje uloge religije u suvremenim društvima, odnosno različitih pogleda na uloge religije, kao i različitih modela crkveno-državnih odnosa. Srednja i istočna Europa je osobito važno mjesto za proučavanje tog odnosa zbog pozicije ateizma za vrijeme socijalizma, ali i zbog činjenice da je u njima religijska slika vrlo različita, od zemalja vrlo visoke razine religioznosti do zemalja vrlo visoke razine nereligioznosti. Kako ove činjenice utječu na ulogu religije u javnom životu, kako na definiranje prava manjinskih zajednica, kako na društveni položaj pojedinih društvenih grupa s obzirom na njihovu (ne)religioznost, u kojoj je mjeri i u kojim aspektima religija prisutna u svakodnevnom životu građana, itd.? Sve su to teme koje su se obrađivale na ovoj konferenciji, a o interesu za nju svjedoče i 102 sudionika iz 25 zemalja Europe, Sjeverne Amerike te Južne Koreje, Indije i Pakistana. Osim navedenoga, činjenica da se konferencija po drugi puta održala u Hrvatskoj, (u Zagrebu je bila organizirana 2001. godine) pokazatelj je povjerenja u hrvatske znanstvenike koji su godinama vrlo aktivni u udruzi, kao i prigoda daljnje promocije hrvatskih istraživanja iz različitog disciplinskog kuta. Naime, ISORECEA osobito njeguje interdisciplinarnost te je i na ovoj konferenciji okupila ne samo sociologe, već i psihologe, etnologe, kulturne antropologe te geografe. Konferencija je održana u sklopu 40. obljetnice održavanja nastave soci-

ologije na Sveučilištu u Zadru. Osim toga, tijekom 1970-ih godina se na istom odjelu po prvi puta na hrvatskim sveučilištima započela predavati Sociologija religije kao zaseban kolegij, što je bilo dodatnim razlogom za izbor Sveučilišta u Zadru kao mjesta održavanja skupa.

COBRAS tim na Sveučilištu u Cambridgeu, UK

U razdoblju od 26. do 30. rujna 2016. godine, članovi tima HRZZ projekta **„Obrazovne aspiracije učenika u prijelaznim razdobljima hrvatskog osnovnoškolskog obrazovanja: priroda, odrednice i promjene (COBRAS)“** Boris Jokić, Zrinka Ristić Dedić, Josip Šabić i Jelena Matić sudjelovali su na metodološkoj radionici pod nazivom **“Structural Equation Modelling with Mplus”** u organizaciji Centra za psihometriju Sveučilišta Cambridge, UK. Na radionici su naši istraživači stjecali znanja i vještine potrebne za primjenu višerazinskog modeliranja kojeg će koristiti pri obradi kvantitativnih podataka u okviru HRZZ projekta.

COBRAS tim na Sveučilištu u Cambridgeu

Sudjelovanje dr. sc. Srebrenke Letina na SIENA zimskoj školi u Zürichu

Dr. sc. Srebrenka Letina, članica tima HRZZ projekta **„Znanstvena aktivnost, suradnja i orijentacija istraživanja u društvenim znanostima u Hrvatskoj i ostalim postsocijalističkim europskim zemljama (RACOSS)“** sudjelovala je u sklopu projektnih aktivnosti na SIENA Winter School – Longitudinal analysis of social networks u organizaciji ETH Zürich, Department of Humanities, Social and Political Sciences, Chair of Social

Networks, koja se održavala od 15. do 19. veljače 2016. godine.

Srebrenka Letina na Siena zimskoj školi u Zürichu

Cilj radionice bio je upoznavanje polaznika s analizom longitudinalnih mrežnih podataka (grupno centriranih) koristeći stohastičke modele bazirane na akterima, kao i upoznavanje s programom RSiena namijenjenim tim analizama. Predavači zimske škole su bili: Per Block, Zsófia Boda, Christoph Stadtfeld i Tom Snijders. Specifične teme obuhvaćene sadržajem radionice bile su: uvod u SIENA modele i R softver, strategije procjene, modeli selekcije i utjecaja, selekcija modela, dvo-modne mreže, koevolucija mreža, usporedba s drugim statističkim modelima i multigrupnim analizama. Više informacija o radionici nalazi se na poveznici: <http://www.social-networks.ethz.ch/education/siena-winterschool-on-longitudinal-social-network-analysis.html>.

Studijski boravci članova tima ESF projekta „Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih“ u Velikoj Britaniji, Njemačkoj i Austriji

U sklopu projekta „**Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih**“ četvero istraživača, članova projektnog tima, sudjelovalo je tijekom 2016. godine na studijskim boravcima u Velikoj Britaniji, Njemačkoj i Austriji. Tako je dr. sc. Nikola Petrović boravio na Sveučilištu u Nottinghamu, dr. sc. Lana Peternel boravila je na Max Planck Institutu, a dr. sc. Branko Ančić na Sveučilištu u Cardiffu. U rujnu 2016. godine su dr. sc. Branko Ančić i dr. sc. Jelena Puđak (Institut „Ivo Pilar“) posjetili su Vienna University of Economics and

Business. Tijekom boravka na Sveučilištu u Beču pridružio im se i mentor na projektu, dr. sc. Mladen Domazet (Institut za političku ekologiju). Zajedno su održali više sastanaka na različitim akademskim institucijama s ciljem uspostavljanja buduće znanstvene suradnje. Važan ishod studijskih boravaka bio je dolazak dr. sc. Dimitrios Xeniasa iz Cardiffa i dr. sc. Petra Jehličke iz Open Universityja (Velika Britanija) na završnu konferenciju projekta u Zagrebu, gdje su održali i svoja izlaganja. Također, od studenog 2016. godine na IDIZ-u boravi socijalni antropolog dr. sc. Marek Mikuš s Max Planck Instituta, s kojim je dr. sc. Lana Peternel uspostavila suradnju tijekom studijskog boravka, što pokazuje kako je ovaj projekt temelj za buduće IDIZ-ove suradnje i projekte.

Studijski boravak dr. sc. Mareka Mikuša s Instituta Max Planck na IDIZ-u

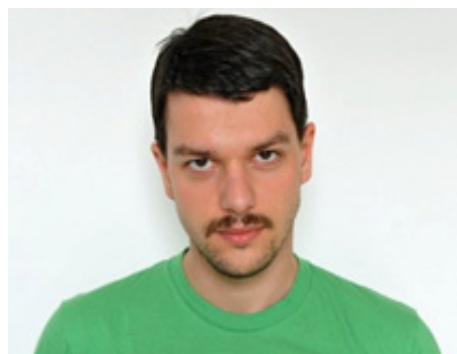
U sklopu projekta Europskog socijalnog fonda „**Nove paradigme u istraživanju održivosti: zelene ekonomije i dobrobit mladih**“ otvorila se mogućnost suradnje s dr. sc. Marekom Mikušem s Max Planck Instituta za socijalnu antropologiju iz Hallea, koja je rezultirala njegovim dolaskom u Centar za istraživanje društvenih nejednakosti i održivosti (CIDNO).

Socijalni antropolog Marek Mikuš bavi se društvenom, ekonomskom i političkom tranzicijom u bivšoj Jugoslaviji. Obranio je doktorat 2014. godine na *London School of Economics*, a u radu je istraživao ulogu civilnog društva u političkoj i ekonomskoj tranziciji postsocijalističke Srbije. Trenutno je zaposlen kao poslijedoktorand u znanstvenoj grupi za istraživanje *financijalizacije* u Europi i Aziji koju vodi prof. dr. sc. Chris Hann. Prošle 2016. godine objavio je rad u *Social Anthropology* pod naslovom „*The justice of neoliberalism: Moral ideology and redistributive politics of public sector retrenchment in Serbia*“.

U okviru teorija moralne ekonomije istraživački fokus Mareka Mikuša je na društvenim i političkim posljedicama zaduživanja kućanstava u Hrvatskoj u kontekstu kreditnog buma i financijske krize u posljednjih desetak godina. Istraživački interesi usmjereni su na zaduživanje kućanstava kao aspekt šireg procesa financijalizacije obilježen često nepovoljnim i/ili prekomjernim zaduživanjem određenih društvenih klasa, a u okvirima upit-

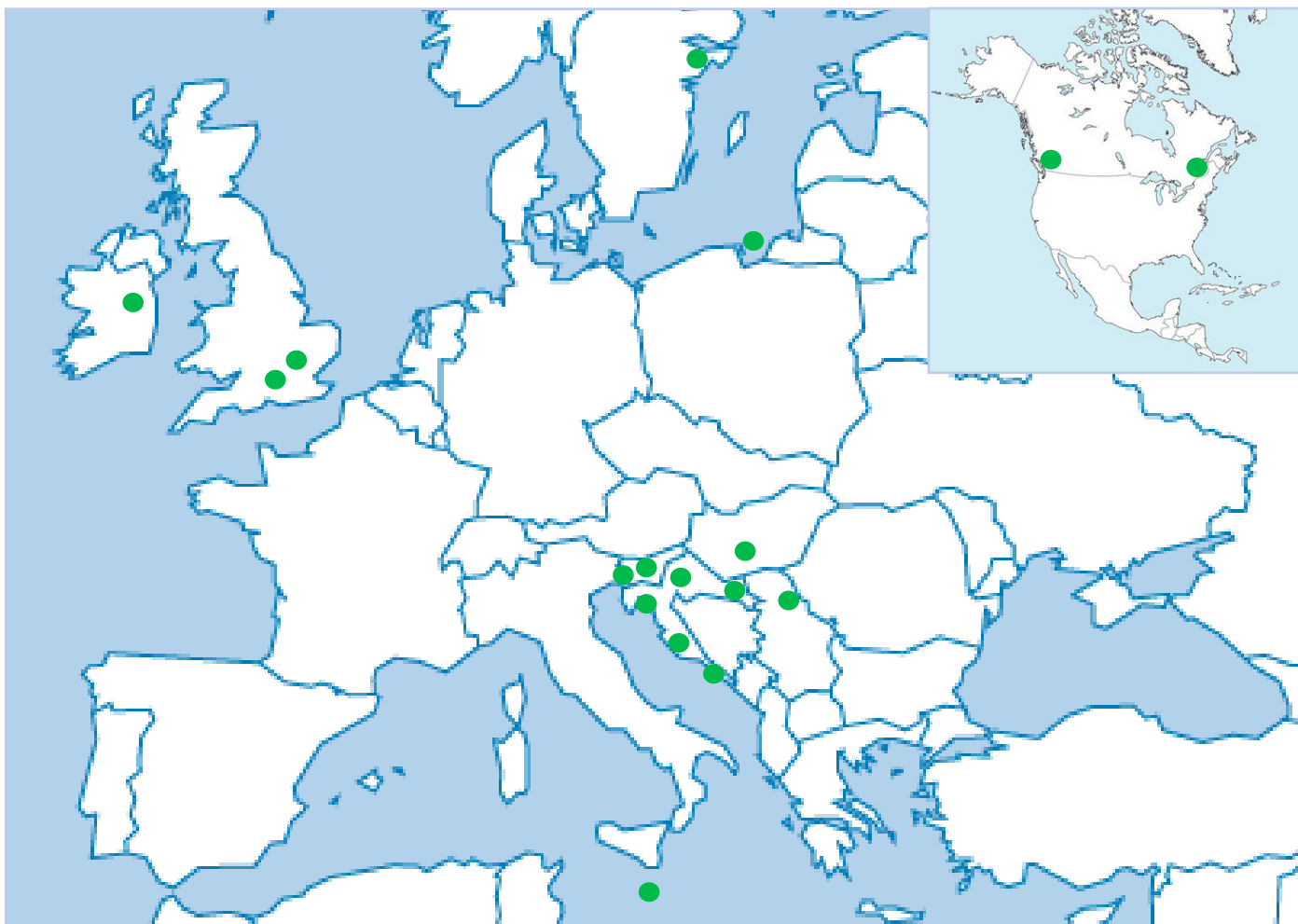
ne zakonske regulacije i uloge javnih institucija. Takav pristup uključuje terensko istraživanje različitih oblika zaduživanja tj. kreditiranja i socijalnih odnosa npr. u stambenim kvartovima izgrađenima neposredno prije i tijekom kreditnog buma u Zagrebu. Također, u istraživanju Mareka Mikuša naglasak je na diskurzivnim i političkim praksama različitih aktera uključenih u rad bankarskog sektora i aktivističkih udruga, koje predstavljaju i zastupaju zadužena kućanstva.

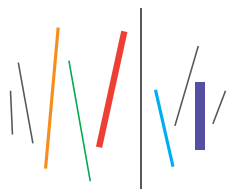
U razdoblju do travnja 2017. godine, kolega Marek Mikuš predstaviti će svoj rad u sklopu diseminacijskih aktivnosti Centra za istraživanje društvenih nejednakosti i održivosti.

Dr. sc. Marek Mikuš

Mapa 1. Izlaganja na međunarodnim konferencijama u 2016. godini

Izlaganja na međunarodnim konferencijama u 2016. godini

U protekloj smo godini bili sudionici na 25 međunarodnih znanstvenih konferencija ili skupova, održanih u zemlji ili inozemstvu, što možete popratiti na Mapi 1.

Budimpešta, Mađarska

Cambridge, UK

Cavtat

Dublin, Irska

Dubrovnik

Jurata, Poljska

London, UK

Ljubljana, Slovenija

Montreal, Kanada

Novi Sad, Srbija

Osijek

Piran, Slovenija

Portorož, Slovenija

Rijeka

Stockholm, Švedska

Valetta, Malta

Vancouver, Kanada

Zadar

Zagreb

Uredili: Tana Morić, Adrijana Šuljok, Stjepan Tribuson